

A „Látjátok feleim...” című film A magyar kultúra napján az M5 televízióadó műsorán

2022/01/17

A magyar kultúra napja alkalmából az M5 televíziócsatorna 2022. január 22-én, szombaton 21 órai kezdettel mutatja be a nemzeti könyvtár gyártásában megvalósult, „Látjátok feleim...” című 70 perces dokumentumfilmet.

[1]

A magyar kultúra napja alkalmából az M5 televíziócsatorna 2022. január 22-én, szombaton 21 órai kezdettel mutatja be a nemzeti könyvtár gyártásában megvalósult, „Látjátok feleim...” című 70 perces dokumentumfilmet. Az alkotás egyrészt bemutatja az

Országos Széchényi Könyvtár (OSZK) MNy 1 (Magyar Nyelvelmélet 1) jelzet alatt őrzött kiemelkedően becses kéziratát, a latin nyelvű Pray-kódexet és a kódexben lévő Halotti beszéd és könyörgést, az első összefüggő magyar nyelvelméletet, másrészt végigkíséri a Ferenc pápának ajándékozott díszmásolat elkészítésének hosszú folyamatát. A film előzetese megtekinthető az OSZK [YouTube-csatornáján](#) [2] és [Facebook-oldalán](#) [3] is, ahol már több mint harminchétezen látták.

A Pray-kódex [díszmásolata](#) [4] Magyarország Kormányának ajándéka az 52. Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszusra hazánkba látogató Ferenc pápa számára készült, amelyet Áder János köztársasági elnök adott át a szentatyának 2021. szeptember 12-én.

A mestermű létrehozásának több hónapos folyamatát az OSZK Történeti Fénykép- és Videótárának munkatársai kamerával kísérték végig. A dokumentumfilm ezekből a felvételekből és a nemzeti könyvtár főigazgatójával, kutatóival, digitalizáló, könyvkötő és restaurátor szakembereivel, valamint a felkért közreműködőkkel forgatott interjúkból született.

[5]A film kettős elbeszélésének egymásba fűzéséből adódó ritmikai váltások nemcsak a néző figyelmének ébrentartását szolgálják, hanem segítik az elhangzó ismeretek befogadását is. A Pray-kódexről és a *Halotti beszéd és könyörgés*ről szóló tudományos-ismeretterjesztő bemutatások mellett az OSZK-ban folyó digitalizáló munkáról és annak eredményeiről – az új szolgáltatásokról –, valamint a Pray-kódexnek az OSZK állományában elfoglalt helyéről és a Kézirattárról, illetve első összefüggő szövegelménk utóéletéről is hallhatnak a nézők. Az ismeretterjesztést és az OSZK sokrétegű gyűjteményének bemutatását egyaránt szolgálja az interjúkat illusztráló, a témához kapcsolódó mintegy másfélszáz dokumentum – a kódexektől, a metszeteken és a térképeken át a Pray-kódexről és a *Halotti beszéd és könyörgés* szövegéről készült részletfotókig. A készítési folyamat egyes részeinek látványos, számos közeli képet tartalmazó másféltucatnyi etűdjét – az OSZK zenei gyűjteményéhez szintén kötődő – Joseph Haydn-életmű két szimfóniájának részletei kísérik.

A forgatókönyvet 2021 májusában írták, a 23 órányi filmnyersanyagot június 15. és szeptember 9. között vették fel, a szerkesztés, a vágás és a rendezés munkálatai szeptember közepétől december első napjaiig tartottak. A dokumentumfilm producere Rózsa Dávid, az OSZK főigazgatója,

forgatókönyvíró-rendezője Sudár Annamária, operatőre Ballagó Gergely, szerkesztő-vágója Hanák Luca.

A Pray-kódexről és díszmásolatáról

[6]A felbecsülhetetlen értékű kézirategyüttest a pozsonyi káptalan adományozta a nemzeti könyvtárnak 1813-ban, és Toldy Ferenc (1805–1875) irodalomtörténész nevezte el Pray György (1723–1801) jezsuita történészről, aki 1770-ben először adott hírt róla. A Pray-kódex a 12. századi magyarországi egyházi kultúra egyik legfontosabb dokumentuma. A latin nyelvű liturgikus kódexben a magyarországi használatra szerkesztett sacramentarium – azaz a miséző pap könyörgéseit tartalmazó szerkönyv – után egyes misén kívüli szertartások (esketés, a templom alapkövének letétele, temetés) szövegei következnek. A *Halotti beszéd és könyörgés*, legkorábbi összefüggő magyar nyelvű szövegemlékünk a temetési szertartás végén, annak függelékében olvasható egy valamivel bővebb, latin nyelvű temetési beszéd kíséretében; a kódex 136. levelén.

A kézirategyüttes – több más, szertartástani és egyházzogi szöveg (például a Könyves Kálmán kori esztergomi zsinati határozatok) mellett – egyetlen fennmaradt középkori évkönyvünket, az *Annales Posonienses* is tartalmazza, amely a 997 és 1203 közötti magyar történelemre vonatkozó, sok esetben csak innen ismert tudósítások forrása. Az államalapítás korának becses adatai közé tartozik többek között Géza fejedelem halálának, István király megkoronázásának és Gellért püspökké szentelésének az évszáma.

A kódexben a hazai könyvfestészet salzburgi hatást mutató korai emlékeit, öt színezett tollrajzot is láthatunk, amely Krisztus kereszthalálát, sírba tételét, feltámadását és megdicsőülését jeleníti meg. A kézirat zenetörténeti szempontból is fontos mint a középkori „magyar notáció” és a vonalrendszeres reformkottaírás hazai alkalmazásának egyik legkorábbi darabja.

A Pray-kódexet restaurátor szakember jelenlétében és szigorú állományvédelmi előírások mellett a nemzeti könyvtár digitalizáló központjában fotózták végig. A digitális utómunkák során az eredeti látvány visszaadására törekedtek, minimalizálva az optikai torzítást. A díszmásolatot különleges papírra nyomtatták.

Mivel a Pray-kódex eredeti kötése nem maradt fenn, s a pergameníveken található nyomokból csak a fűzés módjára lehet következtetni, az OSZK 2017-ben Magyar Örökség díjjal kitüntetett műhelyében több évtizede folyó kötetstörténeti és készítőtechnikai kutatások eredményeire alapozva és a nemzetközi analógiákat figyelembe véve készült el a díszmásolat kötésének korhű terve, majd kivitelezése. A kötéshez a kolostorokban alkalmazott korabeli anyagokhoz hasonlókat használtak a restaurátorok.

A díszmásolathoz magyar és spanyol nyelvű ismertetőszöveg is készült, amelyet – az egykorú írásképet tanulmányozva – könyvkötőmester rótt pergamenre lúdtollal. Az ismertetőt dupla bőrbordára fűzték, majd a kódexmásolathoz kötötték, így egységet képez a kötetet alkotó ívekkel.

A könyvtestet nyolc milliméter vastag bükkfatáblák védik, amelyeket timsós cserzésű, színezetlen kecskebőr borít. A rézveretek és -csatok – a kötéshez hasonlóan – korabeli minták alapján, aprólékos munkával, kéziszerszámok segítségével készültek. A kötetet saját tervek alapján épített, fekete bőrrrel borított és bordó hernyóselyemmel bélelt dobozban helyezték el, amelyet a kódexet illusztráló egyik tollrajz – a feszület – szintén kézzel festett másolata díszít.

További információ a sajtó képviselői számára: press@oszk.hu [7].

2022/01/17 - 14:20

Forrás webcím: <https://www.oszk.hu/hirek/oszk-s-filmmel-unnepli-az-m5-magyar-kultura-napjat>

Hivatkozások:

- [1] https://www.oszk.hu/sites/default/files/Pray-illusztr_0.jpg
- [2] <http://youtu.be/wT0Gb5cp4-8>
- [3] <http://www.facebook.com/nemzetikonyvtar/>
- [4] <https://www.oszk.hu/hirek/dizsmasolat-pray-kodexrol>
- [5] https://www.oszk.hu/sites/default/files/latjatok_feleim_dokumentumfilm_forgatasa_oszk_Fot%C3%B3_T%C3%B3th_Zsuzsanna_1-1.jpg
- [6] https://www.oszk.hu/sites/default/files/latjatok_feleim_dokumentumfilm_forgatasa_oszk_Fot%C3%B3_T%C3%B3th_Zsuzsanna_2.jpg
- [7] <mailto:press@oszk.hu>
- [8] <https://www.oszk.hu/category/foszotar-es-pozicionalo/hirek>